

ФГЖ на рахунках бухгалтерського обліку.

Список використаних джерел

1. Кутер М.И. Теория бухгалтерского учета: [учебник]. – [3-е изд., перераб. и доп.]. – М.: Финансы и статистика, 2007. – 592 с.
2. Маценко Л.Ф. Бухгалтерський облік та контроль фактів господарського життя з невизначеними наслідками / Дис... на здоб. наук. ступ. к.е.н. за спец. 08.00.09. – бухгалтерський облік, аналіз та аудит (за видами економічної діяльності). – Житомир, 2012. – 217 с.
3. Соколов Я.В. Бухгалтерский учет как сумма фактов хозяйственной жизни. – М.: Магистр, 2010 – 224 с.
4. Соколов Я.В. Основы теории бухгалтерского учета. – М.: Финансы и статистика, 2003. – 496 с.

УДК 657.1

Писаренко Тетяна

к. е. н., доцент

Луцький національний технічний університет
м. Луцьк

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ БРАКУ У ВИРОБНИЦТВІ: УПРАВЛІНСЬКИЙ АСПЕКТ

Анотація

У статті розкрито економічний зміст браку, наведено класифікацію браку; висвітлено основні підходи до налагодження аналітичного обліку браку у виробничому процесі промислового підприємства.

Ключові слова: брак, витрати на брак, втрати від браку, класифікація браку.

Слово «брак» походить з німецької мови і означає – недолік, вада, «виріб із дефектом», «недоброякісний товар». Сміслові значення слова «брак» широкі: брак комерційний, брак опціону й акцій, брак продукції.

На виробництві найчастіше мають справу з браком продукції. Брак продукції – виготовлена продукція, яку через низьку якість не можна використовувати за прямим призначенням, або її використання пов'язане з додатковими витратами з виправлення дефектів.

Втрати від браку можна розглядати як додаткові витрати підприємства у налагодженому виробничому процесі. Вони зумовлені складністю технології виробництва, немінучим господарським ризиком, багатогранністю взаємин із постачальниками товарно-матеріальних цінностей.

Склад втрат від браку, що включають до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), регламентовано п. 14 П(С)БО № 16 «Витрати», відповідно до якого втрати від браку складаються з вартості остаточно забракованої продукції

(виробів, напівфабрикатів, деталей, вузлів) і витрат на виправлення браку [1]. При цьому величину таких втрат зменшують на: вартість остаточно забракованої продукції за справедливою вартістю; суми, що мають відшкодувати працівники, які допустили брак; суми, отримані від постачальників за недоброякісні матеріали і комплектуючі вироби, котрі зумовили брак продукції.

Для визначення розмірів втрат від браку, що включають до виробничої собівартості продукції (робіт, послуг), відображення сум таких втрат у бухгалтерському обліку розглянемо передусім класифікацію браку і порядок його оцінки.

За місцем виявлення дефектів брак продукції буває внутрішнім та зовнішнім, за характером виявлення – непоправним (остаточним) і поправним. Брак продукції, виявлений до її відправлення споживачеві, називають внутрішнім браком, а брак, що споживач виявив у процесі збирання, монтажу або під час експлуатації виробу, є зовнішнім.

Залежно від причин виникнення брак поділяють на технічно неминучий і брак, що трапився з вини осіб, котрі допустили його (ними можуть бути як працівники підприємства, так і постачальники). У деяких ситуаціях неможливо встановити осіб, винних у виробництві браку.

До технічно неминучого браку у виробництві належать напівфабрикати, деталі, вузли і вироби, що з технологічних причин не відповідають вимогам нормативно-технічної документації і не можуть бути використані за прямим призначенням або можуть бути використані тільки після усунення недоліків.

Стаття калькуляції «Втрати від браку» охоплює: вартість остаточно забракованої продукції (виробів, напівфабрикатів) із технологічних причин; вартість матеріалів, напівфабрикатів (деталей), зіпсованих під час налагодження обладнання; вартість скляних, керамічних і пластмасових виробів, розбитих у технологічному потоці при їх виробленні, обробленні, пакуванні; розбитих під час транспортування на виробництві (бій); витрати на усунення браку; витрати, що перевищують установлені норми на гарантійний ремонт, витрати на утримання гарантійних майстерень. Такий вид втрат від браку виникає на підприємстві у тому разі, якщо на підприємстві відповідно до пункту 13 П(С)БО № 11 створений резервний фонд для виконання гарантійних зобов'язань. Якщо на підприємстві такий резервний фонд не створювали, то всі фактичні витрати на гарантійний ремонт і гарантійне обслуговування включають до витрат на збут [2]; технологічні втрати.

Не вважають браком продукти, вироби, напівфабрикати, виготовлені за особливими підвищеними технологічними вимогами, у тому разі, якщо вони не відповідають цим вимогам, але відповідають стандартам або технічним умовам на аналогічні продукти чи вироби широкого вжитку. Не належить до браку продукція, переведена в нижчий за якістю сорт.

Неабияке значення має оцінка браку. Собівартість внутрішнього невивиправного браку оцінюють за нормативною (плановою) сумою прямих витрат, охоплюють частину загальновиробничих витрат.

На відміну від собівартості остаточно браку собівартість внутрішнього поправного браку складається з: вартості сировини, матеріалів і

напівфабрикатів, витрачених на виправлення дефектної продукції; витрат на заробітну плату, нараховану виробничим робітникам за операції з виправлення браку, з відрахуваннями на соціальні заходи; відповідної частки загальновиробничих витрат.

Собівартість самих виробів і напівфабрикатів, що є поправним браком, не включають до витрат на виправлення браку.

Що стосується вартості зовнішнього браку, то вона складається з виробничої собівартості продукції (виробів, робіт), яку остаточно забракували споживачі, суми відшкодування покупцям їхніх витрат у зв'язку з придбанням цієї продукції, витрат на демонтаж забракованих виробів, а також транспортних витрат, спричинених заміною забракованої продукції. Якщо брак поправний, то до вартості зовнішнього браку включають тільки витрати споживача на виправлення забракованої продукції.

Облік і визначення втрат від браку здійснює бухгалтерська служба підприємства, а оперативно-технічний облік – відділ технічного контролю. При цьому для організації належного обліку втрат від браку і систематизації відомостей про брак на підприємствах установлюють типовий перелік причин браку і його винуватців.

На виявлений у виробництві остаточний і поправний брак відділ технічного контролю або майстри, які приймають продукцію та деталі за якістю, складають акт за формою № Т-46 (повідомлення про брак). Оформляти брак можна також за допомогою запису забракованої кількості деталей або виробів у робочому наряді чи документі, що його замінює (змінний рапорт, маршрутний лист тощо). У цьому випадку дані про брак за звітний період обчислюють за бригадами, дільницями, а також за причинами, винуватцями й оформляють підсумковою довідкою про брак.

Зауважимо, що сировина, матеріали і куповані напівфабрикати, забраковані у процесі виробництва з вини постачальника, оформляють, окрім акта про брак, спеціальним документом для пред'явлення претензій до постачальника.

Після закінчення звітної місяця на підставі актів складають звіт про витрати щодо браку, де визначають суму втрат від забракованої продукції з перерахуванням виробів і зазначенням винуватців. Разом із тим для оперативного аналізу за окремими дільницями виробництва складають рапорти про забраковану продукцію за коротші періоди (тиждень, півмісяця), в яких вказують винуватців браку і суми заподіяної шкоди.

Для обліку і визначення суми втрат від браку у виробництві використовують рахунок 24 «Брак у виробництві» [3].

На дебеті цього рахунку накопичують затрати на виправлення браку або вартість остаточно забракованої продукції, а також затрати на гарантійний ремонт в обсязі, що перевищує норму. За кредитом рахунку – суми, що відносять на зменшення втрат від браку; вартість забракованої продукції за ціною її можливого використання; суми, фактично утримані з винуватців браку; вартість матеріалів або відходів від забракованої продукції; інші суми, що списують на затрати виробництва як втрати від браку.

Втрати від браку – це різниця між затратами на виправлення браку (дебет рахунку 24 «Брак у виробництві») та відшкодованими сумами (кредит рахунку

24 «Брак у виробництві»). Втрати від браку щомісяця списують на затрати відповідного виду виробництва і вводять у собівартість того виробу або тих робіт, із яких виявлено брак.

Рахунок 24 «Брак у виробництві» щомісяця закривають, переносячи сальдо (суми втрат від браку) на собівартість продукції (дебет рахунку 23 «Виробництво» – кредит рахунку 24 «Брак у виробництві»).

Аналітичний облік втрат від браку ведуть за цехами, видами продукції, статтями витрат, причинами і винуватцями браку.

Для організації належного обліку втрат від браку і систематизації зведень про брак на підприємствах установлюють перелік причин браку та його можливих винуватців.

Такі основні підходи до організації обліку браку на промисловому підприємстві. Підсумовуючи сказане, слід зазначити, що кожне підприємство, за наявності значних втрат від браку, самостійно організовує детальний аналітичний облік браку. Саме за даними такого аналітичного обліку й приймають управлінські рішення.

Список використаних джерел

1. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 16 «Витрати» від 31.12.1999 № 318. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0027-00>. – Заголовок з екрана (дата звернення 10.04.2014 р.).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 11 «Зобов'язання» від 31.01.2000 № 20. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/z0085-00>. – Заголовок з екрана (дата звернення 10.04.2014 р.).

3. Інструкція про застосування Плану рахунків бухгалтерського обліку активів, капіталу, зобов'язань і господарських операцій підприємств і організацій, затверджено наказом Міністерства фінансів України від 30.11.1999 за №291 із змінами, внесеними згідно з наказом Міністерства фінансів України №1012 від 9.12.2002р. – [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/z0893-99>. – Заголовок з екрана (дата звернення 10.04.2014 р.).

